នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ	:	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម	:	**អង់គ្លេស**

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 10-May-2012, 11:09
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សាធារណៈ**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ: **សាធារណៈ/Public**

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញានៅនឹងបណ្តឹងរបស់ អៀង សារី ប្តឹងជំទាស់ចៅក្រម SILVIA CARTWRIGHT អនុលោមតាមវិធាន៣៤ ឬជាជម្រើសផ្សេង សំណើសុំការណែនាំ និងបង្គាប់ឲ្យបញ្ឈប់ និងឈប់ធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ *តែភាគីម្ខាង* និងសំណើសុំឲ្យបង្ហាញអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងនានាជាមួយ *តែភាគីម្ខាង*

អ្នកដាក់ឯកសារ:	**អ្នកទទួលឯកសារ:**	**ចម្លងជូន:**
សហព្រះរាជអាជ្ញា:	**អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:**	**ជនជាប់ចោទ:**
លោកស្រី ជា លាង	ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន	
លោក Andrew CAYLEY	ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT	នួន ជា
	ចៅក្រម យ៉ា សុខន	អៀង សារី
	ចៅក្រមJean-Marc LAVERGNE	ខៀវ សំផន
	ចៅក្រម យូ ឧត្តរា	
	ចៅក្រមបម្រុង ធូ មន្នី	**មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ:**
	ចៅក្រមបម្រុងClaudia FENZ	លោក សុន អរុណ
		លោក Michiel PESTMAN

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីៈ	លោក Victor Koppe
ពេជ អង្គ	លោក អាង ឧត្ដម
Elisabeth SIMONNEAU FORT	លោក Michael G.KARNAVAS
	លោក គង់ សំអុន
	លោកArthur VERCKEN
	លោក Jacques VERGÈS
	លោកស្រី Anta GUISSE

I. សេចក្តីផ្តើម និង ប្រវត្តិនីតិវិធី

១- នៅថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី (“មេធាវីការពារក្តី”) បានដាក់បណ្តឹងជិតចិត្តមួយប្រឆាំងនឹងចៅក្រម Cartwright តាមវិធាន៣៤ និងស្នើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរមួយ តាមវិធាន៣៥ ដោយសំអាងទៅលើមូលដ្ឋាននៃការជួបប្រជុំផ្នែករដ្ឋបាលមួយ រវាងចៅក្រម Cartwright, អនុប្រធានរដ្ឋបាល លោក Knut Rosandhaug និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលោក Andrew Cayley (“សំណើលើកទីមួយ”)[1]។ សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនេះ ស្វែងរក “ព័ត៌មានស្តីពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ*ភាគីតែម្ខាង* រវាងលោក Cayley និងចៅក្រម Cartwright” រួមទាំងបញ្ជីរាយឈ្មោះនៃកិច្ចប្រជុំទាំងអស់, “អង្គហេតុ និងសេចក្តីពិស្តារពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ទាក់ទិននឹង*កិច្ចប្រជុំជាមួយភាគីតែម្ខាង*, និងរបៀបវារៈនៃកិច្ចប្រជុំទាំងនេះ[2] ។

២- នៅថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា ការដាក់ឯកសាររបស់មេធាវីការពារក្តី “មិនបានបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវដូចបានកំណត់ ស្តីពីភ័ស្តុតាងដែលចែងនៅក្នុងវិធាន៣៤” សម្រាប់ការប្តឹងជិតចិត្ត និង “គ្មានខ្លឹមសារ”[3]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពន្យល់ផងដែរថា កិច្ចប្រជុំរដ្ឋបាលស្រដៀងគ្នានេះនៅតាមបណ្តាតុលាការអន្តរជាតិដទៃទៀត “គឺជារឿងធម្មតា” និង “ធានាដល់ប្រតិបត្តិការ និងការសម្របសម្រួលមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះសកម្មភាពរដ្ឋបាល...ហើយជាចាំបាច់ និងសំខាន់បំផុត សម្រាប់ការដោះស្រាយលើបញ្ហាប្រឈមផ្នែករដ្ឋបាលតែមួយគត់ ដែលបានជួបប្រទះដោយតុលាការអន្តជាតិទាំងនោះ”[4]។ ទោះបីជាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានថ្លែងបញ្ជាក់ឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់អំពីសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរតាមវិធាន៣៥ និងថាបើដូច្នេះ មិនបានសម្រេចទៅលើទឡ្ហីករណ៍នោះក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបាន

[1] **E137/3** *សំណើរបស់ អៀង សារី សុំឲ្យស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយតែភាគីម្ខាងរវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាមួយលោកស្រីចៅក្រម Cartwright និងអ្នកដទៃទៀត,* ២៤ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១។ ក្រោយមកទៀត មេធាវីការពារក្តីអះអាងថាពួកគេគ្រាន់តែធ្វើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរតាមវិធាន៣៥ប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា មេធាវីការពារក្តីបានធ្វើបណ្តឹងជិតចិត្ត ហើយតុលាការកំពូល ខណៈដែលធ្វើការសម្រេចលើអំណះអំណាងរបស់មេធាវីការពារក្តីថា មានសំណើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដែរ បានតម្កល់ការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថា ការដាក់ឯកសារនោះមានសំណើប្តឹងជិតចិត្ត។

[2] **E137/3** *សំណើរបស់ អៀង សារី សុំឲ្យស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយតែភាគីម្ខាងរវាង សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាមួយ លោកស្រីចៅក្រម Cartwright និងអ្នកដទៃទៀត,* ២៤ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១, ទំព័រ១។

[3] **E137/5** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងជិតចិត្តលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright, ២ ធ្នូ ២០១១, កថាខណ្ឌទី២០។

[4] *ដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី១៩។

សម្រេចថា "សំណើរបស់ អៀង សារី សុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងកិច្ចប្រជុំទាំងនេះ ត្រូវបានដោះស្រាយគ្រប់គ្រាន់តាមរយៈអ៊ីម៉េលរបស់លោកអនុប្រធានរដ្ឋបាល ចុះថ្ងៃទី៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ រួចហើយ"[5]។

៣- មេធាវីការពារក្តីបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍លើបញ្ហានេះដោយអះអាងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសលើបញ្ហានេះ និង "បានជៀតជ្រែកដោយចេតនា និងបានដឹងជាមុនទៅលើរដ្ឋបាលតុលាការតាមរយៈការខកខានមិនបានស៊ើបអង្កេតលើកិច្ចប្រជុំ *ជាមួយភាគីតែម្ខាង* ទាំងអស់នេះទេ"[6]។

៤- នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចថា ការដាក់ឯកសាររបស់មេធាវីការពារក្តីអំពីសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរមួយ តាមវិធាន៣៥[7] ប៉ុន្តែពុំមានសម្អាងហេតុឡើយ[8] អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះក៏បដិសេធបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះចោល[9]។ អង្គជំនុំជម្រះក៏បានធ្វើការកត់សម្គាល់បន្ថែមថា: យោងតាមលោក Rosandhaug គោលបំណងនៃកិច្ចប្រជុំរបស់ពួកគាត់គឺមិនមែនដើម្បីធ្វើឲ្យមានការអាក់អន់ស្រពន់ចិត្តទេ ប៉ុន្តែដើម្បីជួយសម្រួលដល់ដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ។ *មេធាវីការពារក្តីមិនបានជំទាស់នឹងការអះអាងនេះទេ* ហើយបានយល់ស្របថា គោលបំណងស្រដៀងគ្នានេះ ក៏បានធ្វើឡើងដោយក្រុមប្រឹក្សាសម្របសម្រួលដែលបានប្រព្រឹត្តទៅ នៅតាមបណ្តាតុលាការអន្តរជាតិដទៃទៀតដែរ"[10]។ ក្រោយពីមានការបដិសេធលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់មេធាវីការពារក្តី អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក៏បានថ្លែងផងដែរថា:

> *និយាយថា ដោយគ្មានមូលដ្ឋានអំពីស្ថាប័នណាមួយទាំងនៅក្នុងឯកសារបង្កើត អ.វ.ត.ក និងទាំងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង កិច្ចប្រជុំដូច្នេះអាចឲ្យគេដឹងបានថាមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងករណីណាមួយ ឬច្រើនដែលចៅក្រមបានចូលរួមនោះមានការបារម្ភ។ ដូច្នេះ ពួកគាត់អាច*

---

[5] *ដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី២០។

[6] **E137/5/1/1** បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីបណ្តឹងជិតចិត្តលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright, ថ្ងៃទី៥ មករា ២០១២, កថាខណ្ឌទី៤៧។

[7] **E137/5/1/3** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីបណ្តឹងជិតចិត្តលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright, ថ្ងៃទី១៧ មេសា ២០១២។

[8] *ដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី២៣។

[9] *ដដែលដូចខាងលើ,* ទំព័រទី១០។

[10] *ដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី២៣ (សង្កត់ន័យត្រង់អក្សរទ្រេត)។

> *បង្កើតឱ្យមាននូវភាពប្រាកដឡើងនៃលទ្ធភាពទទួលបាននូវសមប្បមាណ ដែលអំណោយផលដល់ព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះចៅក្រមជំនុំជម្រះ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យមានភាពប្រាកដឡើងដូច្នេះ និងនាំឱ្យមានសំណើសុំជិតចិត្ត គេគួរតែមើលឃើញថា នេះជាការជូនយោបល់ឱ្យពិចារណាឡើងវិញ ចំពោះការបង្កើតឱ្យមានការជួបប្រជុំណាមួយដែលចៅក្រមជំនុំជម្រះមានបំណងចង់ធ្វើជាមួយព្រះរាជអាជ្ញាតាមរយៈការអនុញ្ញាតឱ្យមានការចូលរួមពីក្រុមមេធាវីការពារក្តី តាមការសមស្រប*[11]។

ដោយធ្វើការកត់សម្គាល់អំពីយុត្តាធិការមានកំណត់របស់ខ្លួន ដោយមិនរាប់បញ្ចូលបណ្ដឹងសាទុក្ខភ្លាមៗតាមវិធាន៣៤[12] អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានតម្កល់ការបដិសេធ របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើបណ្ដឹងជិតចិត្តដែលបរាជ័យរបស់មេធាវីការពារក្ដីចំពោះចៅក្រម Cartwright ថាជាសេចក្ដីសម្រេចស្ថាពរ *(អាជ្ញាអស់ជំនុំ)* លើផ្នែកនៃការដាក់ឯកសារ។

៥- ថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២ ពីរថ្ងៃបន្ទាប់ពីអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានផ្ដល់ការណែនាំនេះ ចៅក្រម Cartwright បានបញ្ជូនអ៊ីម៉ែលមួយទៅកាន់បញ្ជីចែកចាយការជូនដំណឹងនៅក្នុងសំណុំរឿង ដែលជាផ្នែកមួយនៃការពិភាក្សាដោយសង្ខេប ទាក់ទងនឹងរបៀបនៃការធានាចំពោះការអនុវត្តទៅតាមខ្លឹមសារនៃលិខិតនោះ និងទៅតាមស្មារតីនៃគោលការណ៍ណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។ អ៊ីម៉ែលនោះបញ្ជាក់ថា: តាមពិត ខ្ញុំកំពុងតែព្យាយាមធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីបានឃើញអំពីភាពធូរស្រាលជាងនេះ។ ដូចលោកស្គាល់ Andrew ហើយ, ខ្ញុំកំពុងតែពិចារណាយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់បំផុតអំពីមុខតំណែងរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំមិនត្រូវធ្វើការសម្រេចចិត្តរបស់ខ្ញុំរហ័សរហួននោះទេ Silvia”[13]។ បំណងចំពោះអ្នកទទួលអ៊ីម៉ែលនេះ ត្រូវបានសួរដេញដោលដោយមេធាវីការពារក្ដី។ ជាការឆ្លើយតប នៅថ្ងៃទី២០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានផ្ដល់នូវការពន្យល់ផ្សេងៗដូចខាងក្រោមនេះថា:

[11] *ដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី២៤។

[12] *ដដែលដូចខាងលើ,* កថាខណ្ឌទី១១។

[13] **E191.1** អ៊ីម៉ែលពីចៅក្រម Silvia Cartwright ផ្ញើទៅកាន់បញ្ជីចែកចាយនៃការជូនដំណឹងសំណុំរឿង, ១៩ មេសា ២០១២។

សារក្នុងអ៊ីម៉េលដែលបានផ្ញើជូនកាលពីម្សិលមិញទៅកាន់អ្នកទទួលមួយចំនួន គឺក្នុងគោលបំណងបញ្ជូនទៅកាន់លោកអនុប្រធានរដ្ឋបាល និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលោក Andrew Cayley។

សារនេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចពិភាក្សាដោយសង្ខេបក្នុងចំណោមចៅក្រម Cartwright, លោក Andrew Cayley និងលោក Rosandhaug ទាក់ទងនឹងប្រតិកម្មសមស្របទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចថ្មីៗនេះរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដែលនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចនេះ បណ្តឹងសាទុក្ខមួយប្រឆាំងការបដិសេធមិនដកចៅក្រមCartwright ត្រូវបានបដិសេធ។ កិច្ចប្រជុំស្តីពីការគ្រប់គ្រង ដែលជាកម្មវត្ថុនៃសំណើសុំឱ្យដកចៅក្រមរូបនេះ ដែលពីដើមដំបូងត្រូវបានធ្វើឡើងតាមសំណើរបស់ការិយាល័យទទួលបន្ទុកកិច្ចការច្បាប់ ប៉ុន្តែតាមស្មារតីនៃការផ្តល់យោបល់របស់ អជតក សេចក្តីសម្រេចផ្អាកមួយត្រូវបានធ្វើឡើង[14]។

៦- មេធាវីការពារក្តីបានដាក់បណ្តឹងជំទាស់ និងសំណើសុំនេះ នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២[15]។ បណ្តឹងជំទាស់ និងសំណើសុំនេះស្វែងរកដើម្បីធ្វើឱ្យរស់ឡើងវិញនូវបណ្តឹងជំទាស់ និងសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរដែលទទួលបរាជ័យ ដោយអះអាងថា ភ័ស្តុតាងក្នុងប្រភេទដូចគ្នានេះនៃកិច្ចពិភាក្សាផ្នែករដ្ឋបាល ដែលគេបានពឹងផ្អែកសម្រាប់ជាការសន្និតចំពោះសារណាពីមុនៗរបស់ខ្លួន ហើយដែលបានច្រានចោលទាំងស្រុងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បានក្លាយជាភ័ស្តុតាងនៃ "ការសន្ទនាជាមួយ *តែភាគីម្ខាង* ទាក់ទងនឹងបែបបទជាយុទ្ធសាស្ត្រ និងប្រកបដោយល្បិចកលនៃរបៀបដំណើរការ"[16]។ មេធាវីការពារក្តីប្តឹងជំទាស់លោកស្រីចៅក្រម Cartwright ដោយផ្អែកលើទឡ្ហីករណ៍នៃភាពលម្អៀងជាក់ស្តែង និងការកើតឡើងនៃភាពលម្អៀង; ការណែនាំដល់លោកស្រីចៅក្រម Cartwright និងបង្គាប់ឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលោក Andrew Cayley ឱ្យបញ្ឈប់ការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាបន្តទៀត និងការណែនាំឱ្យលោកស្រីចៅក្រម

---

[14] **E191.1.3** អ៊ីម៉េលពីលោកស្រី Susan Lamb ជូនមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី, ២០ មេសា ២០១២ និងអ៊ីម៉េលពីមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី ជូនគូភាគី, ២០ មេសា ២០១២។

[15] **E191** បណ្តឹងជំទាស់លោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright របស់ អៀង សារី អនុលោមតាមវិធាន៣៤ ឬជាជម្រើសផ្សេង សំណើសុំការណែនាំ និងបង្គាប់ឱ្យបញ្ឈប់ និងឈប់ធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ *តែភាគីម្ខាង* និងសំណើឱ្យបង្ហាញអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងនានាជាមួយ *តែភាគីម្ខាង*, ២៧ មេសា ឆ្នាំ២០១២ ("បណ្តឹងជំទាស់ និងសំណើ")។

[16] *ដដែលដូចខាងលើ*, កថាខណ្ឌទី៧។

Cartwright និងបង្គាប់ឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលោក Andrew Cayley បង្ហាញគ្រប់ការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាទាំងអស់ តាំងពីថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ និងព័ត៌មានទាក់ទងនឹងកិច្ចប្រជុំណាមួយដែលបានធ្វើឡើង[17]។

៧- សហព្រះរាជអាជ្ញាឆ្លើយតបថា បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រមនេះ មិនអាចទទួលយកបានឡើយ ដោយសារតែខកខានមិនបានបង្ហាញភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធណាមួយ ដើម្បីគាំទ្រចំពោះអំណះអំណាង *មួយក្រឡេកមើល* របស់ខ្លួន និងខកខានមិនបានបំពេញបន្ទុកនៃភស្តុតាងចំពោះសំណើសុំប្តឹងជំទាស់ចៅក្រម ដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញថា ចៅក្រម Cartwright ពិតជាមានភាពលម្អៀងមែន ឬក៏ត្រូវបានអ្នកសង្កេតការណ៍ឯករាជ្យ និងប្រកបដោយហេតុផល មើលឃើញថាអាចនឹងលម្អៀង។ ដូចគ្នានេះដែរ ការសុំឱ្យបង្ហាញ និងឱ្យ "ឈប់ និងលែងឱ្យមាន" សំណើនេះគួរបានបដិសេធចោល ដោយសារវាហួសពីវិសាលភាពនៃវិធាន ៣៤។ លើសពីនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា ការបង្ហាញសំណើនេះមានតម្លៃស្មើនឹងការប៉ុនប៉ងលាក់លៀម ចំពោះការតវ៉ាជាថ្មីលើបញ្ហាដែលបានពិចារណា និងច្រានចោលពីដំបូងរួចហើយ តាមផ្លូវតុលាការ ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[18]។

II. បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រមគួរត្រូវបានបដិសេធចោល

៨- វិធាន៣៤ គ្របដណ្តប់ទៅលើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម ចែងថា:

> *ភាគីអាចធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ចំពោះចៅក្រមណាម្នាក់ នៅក្នុងករណីណាមួយដែលចៅក្រមរូបនោះមាន ឬធ្លាប់មានផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬហិរញ្ញវត្ថុ ឬមានការពាក់ព័ន្ធដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងពិតប្រាកដដល់ភាពអនាគតិរបស់ចៅក្រមរូបនោះ ឬអាចបង្កើតឱ្យមានភាពលម្អៀងជាសត្យានុម័ត*[19]។

[17] *ដដែលដូចខាងលើ,* ទំព័រទី៩។

[18] **E137/5/1/3** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពីបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រមលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright, ១៧ មេសា ២០១២។ **E137/5** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រមលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright, ២ ធ្នូ ២០១១។

[19] វិធាន៣៤(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ក. បណ្ដឹងជិតចិត្ត មិនអាចទទួលយកបានទេ

៩- វិធាន៣៤ ចែងអំពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ការទទួលយកបណ្ដឹងជិតចិត្តចំពោះចៅក្រមណាម្នាក់។ ជាពិសេស អនុវិធាន(៣), (៤) និង (៥) មានចែងពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលកំណត់អំពីភាពអាចទទួលយកបាន។ មេធាវីការពារក្ដី ដែលជាភាគីដាក់ឯកសារតម្រូវឲ្យ: (i) "បញ្ជាក់អំពីទង្វើករណ៍ឲ្យបានច្បាស់លាស់", (ii) "ផ្ដល់ភ័ស្ដុតាងគាំទ្រ", (iii) ដាក់បណ្ដឹងឲ្យបានឆាប់ (មានន័យថា "ឲ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងអំពីមូលហេតុនោះ") និង (iv) ដាក់បណ្ដឹងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងចៅក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ទៅអង្គជំនុំជម្រះឲ្យបានមុនពេលមានសេចក្ដីសម្រេចចុងក្រោយ។ លក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំងនេះគឺមានលក្ខណៈរួមបញ្ចូលគ្នា។

១០- លក្ខខណ្ឌតម្រូវអំពីភាពអាចទទួលយកបានមានចែងនៅក្នុងវិធាន៣៤ គឺជាយន្តការត្រងចាប់ ដើម្បីរារាំងមិនឲ្យមានការប្រើពេលវេលា និងធនធានរបស់តុលាការមិនត្រឹមត្រូវ ក្នុងការដោះស្រាយបណ្ដឹងណាមួយដែលគ្មានមូលដ្ឋាន ឬគ្មានខ្លឹមសារ។ ការណ៍នេះ គឺស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងស្រុងទៅនឹងគំរូដែលបានអនុម័តនៅក្នុងវិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភ័ស្ដុតាងរបស់តុលាការអន្តរជាតិនានា រួមទាំង បទបញ្ជាផ្សេងៗទៀតរបស់តុលាការ នៅក្នុងការដោះស្រាយបណ្ដឹងអំពីទង្វើមិនត្រឹមត្រូវរបស់ចៅក្រម ឬព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់។ អត្ថបទច្បាប់ទាំងនេះណែនាំឲ្យប្រធានធ្វើការវាយតម្លៃបឋម និងទុកមិនចាត់ការចំពោះបណ្ដឹង "អនាមិក ឬគ្មានមូលដ្ឋាន"[20] ដោយពុំចាំបាច់ពិចារណាបន្ថែមទៀតឡើយ។ តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សអន្តរអាមេរិកកាំង និងគណៈកម្មាធិការប្រឆាំងការធ្វើទារុណកម្ម អះអាងដូច្នេះថាបណ្ដឹងណាដែល "គ្មានមូលដ្ឋានជាក់ស្ដែង" ឬ "គ្មានសំអាងហេតុ" *មិនអាចឲ្យទទួលបានឡើយ* បើសិនជាបណ្ដឹងនោះខកខានមិនបានបង្ហាញ យ៉ាងហោចណាស់ នូវមូលដ្ឋាននៃភ័ស្ដុតាង*ដែលអាចឲ្យគេសន្មតបានក្នុងមួយក្រឡេកម៉្ភក* ឬក៏បានផ្អែកទៅលើការស្មាន[21]។

---

[20] វិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភ័ស្ដុតាងរបស់តុលាការ ICC, វិធាន 26(2); បញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់តុលាការ ICC, បញ្ជាផ្ទៃក្នុងលេខ 120-121។

[21] សម្រាប់ ECHR, *សូមអាន: Gomes ទល់នឹងស៊ុយអែត* (សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីភាពអាចទទួលយកបាន, ពាក្យបណ្ដឹងលេខ 34566/04, ៧ កុម្ភៈ ២០០៦) ត្រង់ទំព័រទី១១ (តម្រូវឲ្យមាន "ទង្វើករណ៍ជាសារធាតុដើម្បីឲ្យជឿបាន" ថាជាលក្ខខណ្ឌកំណត់សម្រាប់ការទទួលយក)។ សម្រាប់ IACHR, *សូមអាន: Monsi Lilia Velarde Retamozo ទល់នឹងប្រទេសប៉េរូ*, សំណុំរឿង 12.165, របាយការណ៍លេខ 85/03, Inter-Am. C.H.R., OEA/Ser.L/V/II.118 Doc. 70 វិសោធនកម្មលើកទី២ ត្រង់ 437 (២០០៣) ត្រង់កថាខណ្ឌទី៤៥។ សូមអានផងដែរ *V. ទល់នឹងប្រទេសបូលីវៀ*, សំណុំរឿង 270-07, របាយការណ៍លេខ 40/08, Inter-Am. C.H.R., OEA/Ser.L/V/II.130 Doc. 22, វិសោធនកម្មលើកទី១ (២០០៨) ត្រង់កថាខណ្ឌ 79។ *Herrera y Vargas (La Nación)*, Costa Rica, សំណុំរឿងលេខ 12,367, ៣ ធ្នូ, IACHR, របាយការណ៍លេខ 128/01, 2001 ត្រង់កថាខណ្ឌទី 50។ របាយការណ៍លេខ 4/04, បណ្ដឹង 12,324, *Rubén*

សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអនុវត្តបទដ្ឋានស្រដៀងគ្នានេះ នៅក្នុងការសម្រេចលើបណ្តឹងជិតចិត្ត និងសំណើសុំ។

១១- បណ្តឹងជិតចិត្តខកខានមិនបានបំពេញលក្ខខណ្ឌកំណត់សម្រាប់ការទទួលយកទេ ដោយសារបណ្តឹងនេះមិនបានបង្ហាញនូវមូលដ្ឋាននៃភ័ស្តុតាង ដើម្បីគាំទ្រដល់មូលហេតុនៃការប្តឹងជិតចិត ដូចមេធាវីការពារក្តីបានអះអាងទេ។ ភាគច្រើនបំផុត មេធាវីការពារក្តីបានផ្តល់ភ័ស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចប្រជុំរដ្ឋបាល ដែលខ្លួនបានតវ៉ារួចហើយនៅក្នុងបណ្តឹងជិតចិត្តភ្លាមៗលើកមុនៗរបស់ខ្លួន ចំពោះលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ដែលបណ្តឹងនោះត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សម្រេចថា "គ្មានខ្លឹមសារទាល់តែសោះ"[22]។ អ៊ីម៉េលពីលោកស្រីចៅក្រម Cartwright បង្ហាញពីស្ថាប័នរដ្ឋបាលពិភាក្សាពីរបៀបដែលត្រូវយកចិត្តដាក់ឲ្យបានសមរម្យ ចំពោះសេចក្តីណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីមានការណែនាំនោះ។ អំណះអំណាងគាំទ្ររបស់មេធាវីការពារក្តីដែលនៅសេសសល់ សម្រាប់ការប្តឹងជិតចិត្តនេះ គឺមានវិការៈលើការស្មានៗអំពី "ការបណ្តោយឲ្យមានសភាពការណ៍មួយលេចឡើងច្បាស់"[23] និង "ការសន្ទនាជាមួយ*តែភាគីម្ខាង* ទាក់ទងនឹងបែបបទជាយុទ្ធសាស្ត្រ និងប្រកបដោយល្បិចកលធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីដកចេញពីសេចក្តីសម្រេចរបស់ អជតក"[24]។ ហេតុដូច្នេះ មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបំពេញបន្ទុកនៃភ័ស្តុតាង *ដែលអាចឲ្យគេសន្និដ្ឋានបានក្នុងមួយក្រឡេកភ្នែក* សម្រាប់ការទទួលយក ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគួរបដិសេធចោលបណ្តឹងនេះ ដោយសារតែមិនអាចទទួលបានតាមវិធាន៣៤(៣)។

ខ. ទោះបីជាបណ្តឹងជិតចិត្តអាចទទួលយកបានក៏ដោយ

Luis Godoy, ប្រទេសអាហ្សង់ទីន, ២៤ កុម្ភៈ ២០០៤ ត្រង់កថាខណ្ឌទី៤៣ និង របាយការណ៍លេខ 29/07, បណ្តឹង 712-03, *Elena Tellez Blanco*, ប្រទេសកូស្តារីកា, ២៦ មេសា ២០០៧, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៥៨។ សម្រាប់ CAT សូមអានៈ អនុសាសន៍ទូទៅលេខ 01: ការអនុវត្តមាត្រា៣ នៃអនុសញ្ញា ក្នុងបរិបទនៃមាត្រា២២ (11/21/1997) A/53/44, ឧបសម្ព័ន្ធ IX, អនុសាសន៍ទូទៅនៃអនុសញ្ញា CAT លេខ 01 (អនុសាសន៍ទូទៅ) ត្រង់កថាខណ្ឌទី៤-៦។ 6 *H.I.A. ទល់នឹងប្រទេសស៊ុយអែត*, ការប្រាស្រ័យទាក់ទងលេខ 216/2002, ឯកសាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ CAT/C/30/D/216/2002 (2003) (សេចក្តីសម្រេចរបស់គណៈកម្មាធិការប្រឆាំងនឹងអំពើទារុណកម្ម ក្រោមមាត្រា២២ នៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងនឹងការធ្វើទារុណកម្ម និងអំពើឃោរឃៅដទៃទៀត, ប្រព្រឹត្តិកម្ម ឬការផ្តន្ទាទោសដោយអមនុស្សធម៌ ឬមានលក្ខខណៈបន្ទាបបន្ថោក - សម័យប្រជុំលើកទី៣០ - ការប្រាស្រ័យទាក់ទងលេខ 216/2002) ត្រង់កថាខណ្ឌទី៦.១-៦.២។

[22] **E137/5** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ៣, កថាខណ្ឌទី២០។

[23] **E191** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ១៥, កថាខណ្ឌទី១០។

[24] **E191** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ១៥, កថាខណ្ឌទី៧។

កំហុសមេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបំពេញបន្ទុកនៃភស្តុតាងដ៏មានទម្ងន់របស់ខ្លួនបានឡើយ

១២- មេធាវីការពារក្តីអះអាងថា ចៅក្រម Cartwright ពិតជាលម្អៀង ឬតាមរបៀបផ្សេងពីនេះ ពួកគេនិយាយថា ភស្តុតាងរបស់ពួកគេបង្ហាញឲ្យឃើញនូវការកើតឡើងនៃភាពលម្អៀង[25]។ ដូចអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានអះអាងនាពេលថ្មីៗនេះថា "ភាគីដែលអនុវត្តវិធាន៣៤ ត្រូវបង្ហាញឲ្យឃើញថា ចៅក្រមពិតជាមិនអាចដោះស្រាយវិវាទណាមួយដោយគ្មានភាពលម្អៀង ឬថាមានការកើតឡើងនូវកង្វះខាតភាពលម្អៀងដោយសត្យានុម័ត នៅក្នុងករណីជាក់លាក់ណាមួយ"[26]។ មេធាវីការពារក្តីខកខាននៅលើចំណុចទាំងពីរនេះ។ ទាំងភស្តុតាងនៃការប្រាស្រ័យទាក់ទងនៅថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា និងទាំងភស្តុតាងនៃការប្រាស្រ័យទាក់ទងថ្ងៃទី២០ ខែមេសា ដែលមេធាវីបានដាក់ មិនបានបង្ហាញមូលដ្ឋានសម្រាប់គាំទ្រដល់បណ្តឹងទេ។

i. ការប្រាស្រ័យទាក់មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងខ្លឹមសារនៃដំណើរការនីតិវិធីនោះទេ

១៣- ថ្មីៗនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសង្កេតឃើញថា ប្រសិនជា "ការប្រាស្រ័យទាក់ទងរវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាជាមួយនឹងចៅក្រមមួយរូប... មិនទាក់ទាក់ទងជាមួយនឹងខ្លឹមសារនៃដំណើរការនីតិវិធីទេក្នុងករណីណាក៏ដោយ ការប្រាស្រ័យទាក់ទង*ជាមួយភាគីតែម្ខាង* ដែលបានធ្វើឡើងនេះ គឺមិនមែនដើម្បីបង្ហាញពីភាពលម្អៀង ឬឲ្យឃើញជារូបភាពខាងក្រៅថាលម្អៀងនោះឡើយ"[27]។

១៤- ភស្តុតាងដែលបានលើកឡើងដោយមេធាវីការពារក្តី ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ គឺមិនមែនអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងខ្លឹមសារនៃដំណើរការនីតិវិធីនោះឡើយ។ មនុស្សសំខាន់ៗដែលចូលរួមនៅក្នុងការប្រជុំទាំងនេះ ដែលជាផ្នែកនៃមុខងាររដ្ឋបាលរបស់ខ្លួន បានពិនិត្យពិចារណាដោយគោរពទៅតាម*ខ្លឹមសារសេចក្តីសម្រេចពីមុនដែលគ្មានភាពចាំបាច់សម្រាប់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើរឿងក្តី*ទេរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលដែលទាក់ទងនឹងការដឹកនាំនៃការប្រជុំទាំងនេះ។ ពួកគេត្រូវតែធ្វើដូចនេះ។ នៅពេលដែល *ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេចពីមុនដែលគ្មានភាពចាំបាច់សម្រាប់ការធ្វើសេចក្តី*

---

[25] *ដដែលដូចខាងលើ។*

[26] **E137/5/1/3** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ៧, កថាខណ្ឌទី១៥។

[27]ឯកសារលេខ**E137/5** កំណត់សម្គាល់លេខ៣ *ពីខាងដើម* កថាខណ្ឌទី១៦។

សម្រេចលើរឿងក្តីទេ របស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល មិនមានចរិតបង្ខំត្រូវតែជាប់កាតព្វកិច្ចអនុវត្ត តាមនោះក្តី ក៏នៅតែមានទម្ងន់ដ៏ធ្ងន់ និងចាំបាច់ត្រូវឱ្យធ្វើការពិនិត្យពិចារណាដែរ។ ការពិនិត្យពិចារណានេះ គឺគ្មានជាប់ទាក់ទងបែបណាមួយទៅនឹងខ្លឹមសារនៃដំណើរការនីតិវិធីនៃសវនាការជំនុំជម្រះក្តីដែលកំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅលើសំណុំរឿងលេខ០០២នោះឡើយ។

១៥- មេធាវីការពារក្តីមិនអាចសំអាងលើអំណាចនៃការដាក់ពាក្យសុំនេះ ដើម្បីប្តឹងជំទាស់និងសុំឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេតទៅលើលោកស្រីចៅក្រម Cartwright -ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការប្រជុំរដ្ឋបាលដែលបានធ្វើឡើងចុងក្រោយ គឺមិនជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងខ្លឹមសារនៃដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២ឡើយ និងមិនបង្ហាញអំពីមូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតនោះទេ - ហើយបន្ទាប់មកទៀត ក៏លើកឡើងអះអាងដោយសមហេតុសមផលថា សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខមួយដែលចាំបាច់ត្រូវពិភាក្សាក្នុងកិច្ចប្រជុំដែលដូចៗគ្នា ដែលតាមរយៈនេះ *គឺវាបានធ្វើឱ្យក្លាយទៅជា* មានការជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២[28]ទៅវិញ។

១៦- តាមពិត ពាក្យថា "*ជាមួយភាគីតែម្ខាង*"នេះ ត្រូវបានយកមកប្រើដោយខុសនៅក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ ព្រោះវាជាពាក្យច្បាប់ដែលមានលក្ខណៈបែបសិល្បៈមួយ ដែលរៀបរាប់អំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាដោយភាគីមួយជាមួយនឹងចៅក្រមមួយរូប ស្តីពីខ្លឹមសារនៃដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខចៅក្រមរូបនោះ ដោយមិនមានភាគីផ្សេងទៀតនៅក្នុងនោះទេ។ នៅពេលដែលការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានានាដែលទាក់ទងនឹងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់ អវតក នោះ គឺគ្មាន "ដំណើរការនីតិវិធី" ណាមួយដែលនៅក្នុងនោះ លោកស្រីចៅក្រម Cartwright បំរើការងារក្នុងឋានៈជាតុលាការ មិនមែន

[28] ដើម្បីដាក់សំណើទាមទារសុំរបស់មេធាវីការពារក្តីឱ្យស្ថិតក្នុងភាពកំពុងជាប់បន្ទុក , ឧទាហរណ៍មួយស្តីពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងអំពីបញ្ហាដែលជាប់ទាក់ទងយ៉ាងពិតប្រាកដទៅនឹងខ្លឹមសារនៃដំណើការនីតិវិធី នោះគឺការពិភាក្សា *ជាមួយភាគីតែម្ខាង* ស្តីពីថាតើសាក្សីមួយចំនួនមុខជាទទួលយល់ព្រម ឬមិនយល់ព្រម។ តាមពិត ផ្ទុយពីការពោលអះអាងរបស់មេធាវីការពារក្តីដែលថា "តាមអ្វីដែលពួកគេបានដឹងច្បាស់បំផុតនោះ គឺគ្មានក្រុមមេធាវីការពារក្តីណាបានខិតខំព្យាយាមដើម្បីប្រាស្រ័យទាក់ទង *ជាមួយភាគីតែម្ខាង* ជាមួយនឹងសមាជិករបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទាក់ទងអំពីដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២នោះទេ", ពួកគេត្រូវការចាំបាច់ដើម្បីចាំមើលការដាក់ឯកសាររបស់មេធាវីការពាររបស់ នួន ជា មិនឱ្យហួសពីថ្ងៃទី១៦ មីនា ២០១២ បើសិនជា ពួកគេមានមោទនភាពដើម្បីលើកឡើងថា "មេធាវីការពារក្តីត្រូវបានគេផ្តល់ព័ត៌មានឱ្យដឹងដោយមិនផ្លូវការដោយអ្នកតំណាងមួយរូបរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា []តាមការពិត សាក្សីមួយចំនួននឹងមិនត្រូវបានគេធ្វើការកោះហៅមកទេ"។ ឯកសារលេខ **E182** សំណើរបស់ នួន ជា សុំឱ្យធ្វើការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនានារបស់មេធាវីការពារក្តី និងសុំឱ្យចាត់វិធានការផ្សេងៗទៀតផ្នែកនីតិវិធី ដើម្បីវាយតម្លៃឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅលើបរិបទស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រ, ចុះថ្ងៃទី១៦ មីនា ២០១១, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៤, កំណត់សម្គាល់លេខ៨។

ក្នុងឋានៈជារដ្ឋបាលនោះឡើយ។ ហេតុដូចនេះ គឺគ្មាន"ភាគី"ផ្សេងទៀតដែលបានអះអាងថាធ្វើជាអ្នកតំណាងនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាបែបដូចនេះឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងទាំងនេះ គឺវាមិនមែន "*ជាមួយភាគីតែម្ខាង*" នោះឡើយ។

ii. បើសិនជាការប្រាស្រ័យទាក់ទងស្តីពីថាតើត្រូវអនុវត្តតាមការណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលតាមរបៀបដូចម្តេច ដែលត្រូវគេយល់ឃើញថាទាក់ទងនឹងខ្លឹមសារនៃដំណើរការនីតិវិធីនោះក៏ដោយ ក៏មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញជារូបរាងថាលម្អៀង ឬ លម្អៀងជាក់ស្តែងនោះដែរ

១៧- ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះបានដឹងច្បាស់ហើយថា ចំណុចផ្តើមនៃការកំណត់សម្រេចណាមួយចំពោះការចោទប្រកាន់អំពីថាមានភាពលម្អៀង គឺជាការសន្មតទុកជាមុនថាមិនទាន់មានភាពលម្អៀង ដែលចៅក្រមទាំងអស់របស់ អវតក ត្រូវតែមានជាប់ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃសម្បថចូលកាន់តំណែងនិងគុណវុឌ្ឍិផ្សេងៗសម្រាប់ការតែងតាំងជាចៅក្រម[29]។ ការសាកល្បងនេះបង្កើតជាឧបសគ្គ ពីព្រោះ "នៅពេលមានរូបរាងបង្ហាញពីភាពលម្អៀង ឬមានភាពលម្អៀងជាក់ស្តែងណាមួយពីសំណាក់ចៅក្រមណាម្នាក់ គឺធ្វើឱ្យខូចដល់ការជឿទុកចិត្តនៅក្នុងរដ្ឋបាលតុលាការ ហើយវាក៏ស្មើគ្នានឹងការគំរាមកំហែងទៅដល់ផលប្រយោជន៍នៃកិច្ចការរដ្ឋបាលដោយមិនលំអៀង និងដោយត្រឹមត្រូវរបស់តុលាការដែរ បើសិនជាចៅក្រមត្រូវបានគេប្តឹងជំទាស់ដោយផ្អែកលើការចោទប្រកាន់ថាលម្អៀង ដោយគ្មានមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវ និងគ្មានសំអាងអ្វីសម្រាប់គាំទ្រនោះ"[30]។ អាស្រ័យហេតុនេះ មេធាវីការពារក្តីមិនគ្រាន់តែត្រូវលើកភស្តុតាងឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់យកមកបង្ហាញ ដើម្បីដាក់បន្ទុកជាធម្មតាសម្រាប់ភាគីអ្នកដាក់

---

[29] ឯកសារ ពិសេសរបស់ អបជ លេខ **PTC 02(3)5** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ អៀង សារី ដែលស្នើសុំឱ្យមានចំណាត់ការជាបន្ទាន់ទាក់ទងនឹងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដែលជ្រៀតជ្រែកចំពោះឯករាជ្យភាពរបស់លោកចៅក្រមនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ Katinka Lahuis និង Rowan Downing, ចុះថ្ងៃទី៣០ វិច្ឆិកា ២០០៩, កថាខណ្ឌទី ៦-៧។ សូមអានផងដែរ ករណីរឿងក្តីរបស់ *Olujić ទល់នឹងប្រទេស Latvia*, តុលាការ ECtHR ពាក្យសុំលេខ 22330/05, សាលក្រម, ចុះថ្ងៃទី៥ ឧសភា ២០០៩ ត្រង់កថាខណ្ឌទី ៥៧-៥៨។ ឯកសារលេខ **E55/4**, សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ នួន ជា និង អៀង សារី ដែលសុំប្តឹងជំទាស់លោកចៅក្រម និល ណុន, Silvia Cartwright, យ៉ា សុខន, Jean-Marc Lavergne និងលោកចៅក្រម ធូ មុនី, ចុះថ្ងៃទី២៣ មីនា ២០១១, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១២។

[30] ឯកសារលេខ **E137/5** កំណត់សម្គាល់លេខ៣ *ពីខាងដើម* កថាខណ្ឌទី១៥។ សូមអានផងដែរ ឯកសារពិសេសរបស់ អបជ លេខ **PTC 02(3)5** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី៧។

ពាក្យបណ្ដឹង ប៉ុន្តែថែមទាំងត្រូវផ្ដល់ភស្តុតាងឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ "ចៀសវៀងដាក់ការសន្មតខុសដែលលក្ខខណ្ឌតម្រូវមានកម្រិតខ្ពស់[31]។

១៨- "ការចោទប្រកាន់ណាមួយអំពីភាពលម្អៀង ត្រូវតែមានការគាំទ្រពីអង្គហេតុជាមូលដ្ឋាន"[32] "បញ្ហាផ្សេងៗ ដែលជាធម្មតាមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ឲ្យប្ដឹងជំទាស់ចៅក្រមនោះ គឺមាន ការសង្ស័យ ជំនឿ សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន យោបល់ ព្រមទាំងបញ្ហាផ្សេងទៀតស្រដៀងគ្នានេះដែលមិនមែនជាអង្គហេតុ"[33] "ការប្ដឹងជំទាស់ចៅក្រមមិនអាចធ្វើឡើងដោយការចោទប្រកាន់អំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវផ្សេងៗដែលគ្មានអ្វីសម្រាប់គាំទ្រនោះបានឡើយ"[34]។

១៩- លើសពីនេះ ដោយសារតែមេធាវីការពារក្ដីបានយោងទៅលើសេចក្ដីសម្រេចនានារបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្វើជាសញ្ញាបង្ហាញពីភាពលម្អៀង[35]នោះ ប្រការសំខាន់ គឺគួរកត់សម្គាល់ថា "នៅពេលការចោទប្រកាន់អំពីភាពលម្អៀងណាមួយត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃសេចក្ដីសម្រេចនានារបស់តុលាការ...អ្វីដែលត្រូវបង្ហាញឲ្យឃើញនោះគឺសេចក្ដីសម្រេចនោះត្រូវតែ ឬនឹងត្រូវបានយល់ឃើញដោយសមហេតុសមផលថា *ជាការនាំឲ្យមានការចេញសេចក្ដីសម្រេចជាមុន ប្រឆាំងនឹងអ្នកប្ដឹង* ហើយមិនទាក់ទងពិតប្រាកដទៅនឹងការអនុវត្តច្បាប់ឡើយ ដែលក្នុងនោះអាចនឹងមានលទ្ធភាពច្រើនជាងការបកស្រាយ ឬការវាយតម្លៃលើអង្គហេតុទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធ"[36]។

ក) <u>មេធាវីការពារក្ដីខកខានមិនបានដាក់នូវបន្ទុករបស់ខ្លួន ដែលត្រូវបង្ហាញឲ្យឃើញថាមានភាពលម្អៀងជាក់ស្ដែង</u>

---

[31] ឯកសារលេខ **E55/4** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១២។

[32] ឯកសារពិសេសរបស់ អបជ លេខ **PTC 02(3)5** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី៨។

[33] ដូចគ្នានឹងខាងលើ *ត្រង់កន្លែងដែល*, កថាខណ្ឌទី៨ (ការដកស្រង់សំដីផ្ទៃក្នុង ដែលត្រូវបានលុបចោល)។

[34] ឯកសារលេខ **E137/5** កំណត់សម្គាល់លេខ៣ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី២២។

[35] ឯកសារលេខ **E191**, កំណត់សម្គាល់លេខ១៥ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១២-១៤។

[36] ឯកសារពិសេសរបស់ អបជ លេខ **PTC 02(3)5** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី៩។ (ការសង្កត់ន័យបន្ថែមដោយដោយអក្សរទ្រេត)។

២០- មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបំពេញទៅតាមការសាកល្បងអំពីភាពលម្អៀងជាក់ស្តែង-"ការសាកល្បងជាអត្តនោម័ត"។ នៅក្នុងករណីរឿងក្តីរបស់ *Olujić* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប(ECtHR) បានអះអាងជាថ្មីថា ការសាកល្បងនេះរួមមាន "ការខិតខំខ្នះខ្នែងដើម្បីបញ្ជាក់ការពិតអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់បុគ្គល ឬអំពីផលប្រយោជន៍របស់បុគ្គលផ្ទាល់ជាចៅក្រមណាម្នាក់ នៅក្នុងករណីដោយឡែកណាមួយ"[37]។ មេធាវីការពារក្តីមិនបានបង្ហាញភ័ស្តុតាងអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់បុគ្គល ឬអំពីផលប្រយោជន៍របស់លោកស្រីចៅក្រម Cartwright នៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២ឡើយ។ តាមពិត លោកស្រីចៅក្រម Cartwright បានជាប់នៅក្នុងលក្ខណៈដែលផ្ទុយទាំងស្រុងពីអ្វីដែលមេធាវីការពារក្តីបានខំប្រឹងដាក់ផ្លាកឲ្យ "ដោយគ្មានគិតអំពីការណែនាំដែលបានចេញដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល និងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីអានុភាពគតិយុត្តនៃការប្រាស្រ័យទាក់ទង *ជាមួយភាគីតែម្ខាង* នោះឡើយ"[38]។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្រុមរដ្ឋបាលមានការប៉ុនប៉ងប្រកបដោយសុទ្ធចិត្ត ដើម្បីធ្វើឲ្យការណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលមានប្រសិទ្ធភាព។

២១- ទោះជាយ៉ាងណាក្តី សូម្បីតែនៅក្នុងករណីដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង "ដាច់ខាតចំពោះសេចក្តីណែនាំច្បាស់លាស់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ស្តីពីការបញ្ជូនពាក្យសុំត្រឡប់វិញក៏ដោយ" -ជាការសង្កត់ន័យ មិនមែនជាស្ថានភាពដែលតម្រូវឲ្យធ្វើភ្លាមៗនោះទេ - ការប្រព្រឹត្តិបែបនេះគឺវាមិនមែនជាភ័ស្តុតាងបង្ហាញពីភាពលម្អៀងនោះទេ បើសិនជា "អាចមានការពន្យល់ចំពោះចំណាត់ការរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលបានត្រៀមលក្ខណៈជាស្រេចផ្តល់អនុសាសន៍ដល់ខ្លួនឯង"[39]។ នៅទីនេះ ក្រៅពីការប្រកាន់យកដាច់ខាតស្តីពីការណែនាំដ៏ច្បាស់លាស់ស្តីពីការបញ្ជូនពាក្យសុំត្រឡប់វិញ សមាជិកទាំងឡាយនៃក្រុមរដ្ឋបាលបានប៉ុនប៉ង*អនុវត្តឲ្យបានសម្រេច*នូវការណែនាំដែលបានលើកជាអនុសាសន៍ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។ "អាចជាការពន្យល់"ដែលត្រៀមលក្ខណៈជាស្រេចក្នុងការលើកអនុសាសន៍ដល់ខ្លួនឯង" នោះគឺថាក្រោយពីការទទួលបានការណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពីអង្គប្រជុំរដ្ឋបាល រដ្ឋបាលបានធ្វើការពិភាក្សាអំពីថាតើត្រូវដំណើរការតាមបែបដូចម្តេច និង

[37] កំណត់សម្គាល់លេខ២៩ *ពីខាងដើម Olujić v. Latvia*, កថាខណ្ឌទី៥៧។

[38] ឯកសារលេខ **E191** កំណត់សម្គាល់លេខ ១៥ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១០។

[39] រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង *Vidoje Blagojević និងគូកន.*, IT 02 60, សេចក្តីសម្រេចស្តីពីបណ្តឹងរបស់ Blagojević's អនុលោមតាមវិធាន ១៥ (ខ) ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣ កថាខណ្ឌ១៤។

ក្នុងរយៈពេលពីរថ្ងៃបានធ្វើការសន្និដ្ឋានថា ប្រសើរបំផុតនោះគឺត្រូវតែបញ្ឈប់លែងឲ្យមានការប្រជុំបែបនេះទៀត។

ខ) <u>មេធាវីការពារក្ដីខកខានមិនបានដាក់នូវបន្ទុករបស់ខ្លួន ដែលត្រូវបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីរូបភាពនៃភាពលម្អៀង</u>

២២- ការបង្ហាញជារូបរាងនៃភាពលម្អៀង នឹងត្រូវបានបញ្ជាក់ការពិត បើសិនជា:

(ក) ចៅក្រមណាម្នាក់ជាភាគីមួយនៅក្នុងករណីរឿងក្ដី ឬដែលមានផលប្រយោជន៍ខាងហិរញ្ញវត្ថុ ឬទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយទាក់ទងនឹងលទ្ធផលនៃការសម្រេចលើរឿងក្ដីនោះ ឬសេចក្ដីសម្រេចរបស់ចៅក្រមនឹងធ្វើឲ្យមានការជួយជំរុញដល់មូលហេតុអ្វីមួយដែលខ្លួនមានពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងនោះ ឬ (ខ) កាលៈទេសៈផ្សេងៗមុខជានឹងនាំឲ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ដែលមានសុភវិនិច្ឆ័យទទួលបាននូវព័ត៌មានដោយត្រឹមត្រូវដើម្បីភ្ជាប់បានច្បាស់ពីភាពសមហេតុសមផលនៃភាពលម្អៀង[40] ។

២៣- មេធាវីការពារក្ដីមិនបានលើកឡើងថា លោកស្រីចៅក្រម Cartwright បានបំពេញទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យណាមួយក្នុងចំណោមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដូចដែលមានចែងនៅក្នុងផ្នែក (ក) ឡើយ ហេតុនេះដើម្បីឲ្យបានសម្រេចជោគជ័យ មេធាវីត្រូវតែដាក់បន្ទុករបស់ខ្លួនដើម្បីបង្ហាញឲ្យឃើញថា "កាលៈទេសៈនានាមុខជានឹងនាំឲ្យអ្នកសង្កេតការណ៍ដែលមានសុភវិនិច្ឆ័យ ទទួលបាននូវព័ត៌មានបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីយល់ឲ្យបានសមហេតុសមផលថាមានភាពលំអៀង[41]។ ("ការសាកល្បងរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ឯករាជ្យ")

---

[40] ឯកសារលេខ **E137/5** កំណត់សម្គាល់លេខ ៣ *ពីខាងដើម,* កថាខណ្ឌទី១៣។ ឯកសារលេខ **E171/2** សេចក្ដីសម្រេចលើពាក្យសុំប្ដឹងជំទាស់ចិត្តលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright, ចុះថ្ងៃទី៩ មីនា ២០១២, កថាខណ្ឌទី១២, ការដកស្រង់សំដី ឯកសារលេខ **E137/5**, កំណត់សម្គាល់លេខ ៣ *ពីខាងដើម,* កថាខណ្ឌទី១៣។

[41]ឯកសារលេខ **E55/4** កំណត់សម្គាល់លេខ ១៣ *ពីខាងដើម,* កថាខណ្ឌទី១១។ សូមអានផងដែរ ឯកសារលេខ **E137/2** ពាក្យសុំជាបន្ទាន់របស់ នួន ជា សុំប្ដឹងជំទាស់ចិត្តលោកស្រីចៅក្រម Cartwright, ចុះថ្ងៃទី២១ វិច្ឆិកា ២០១១។ ពាក្យសុំ, កថាខណ្ឌទី១៥ ។ ការសាកល្បងត្រូវបានគេពន្យល់ថា ជាចម្លើយតបមួយទៅនឹងសំណួរ, ដែល "ជនដែលមានសុភវិនិច្ឆ័យដែលមិនលំអៀង និងដែលត្រូវបានគេផ្ដល់ជូននូវព័ត៌មាន … ស្ដីពីអង្គហេតុដ៏ត្រឹមត្រូវយល់ឃើញដោយសមហេតុសមផលថា [លោកស្រីចៅក្រម Cartwright] មិនបាន ឬនឹងមិនប្រកាន់យកនូវគំនិតដែលមិនលំអៀង ដើម្បីយកមកធ្វើការវិនិច្ឆ័យលើរឿងក្ដីនេះឡើយ ហើយគំនិតនេះគឺជាគំនិតដែលបើកទូលាយសម្រាប់ការបញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យជឿតាម

1. *ការរាសាកល្បងរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ប្រកបដោយសត្យានុម័ត*

២៤- ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានធ្វើការកត់សម្គាល់ជាដដែលៗថា អ្នកសង្កេតការណ៍មិនលំអៀង នៅក្នុងរឿងនេះគឺជា "ជនណាម្នាក់ដែលទទួលបានព័ត៌មាន ដោយបានដឹងអំពីកាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ដែលរួមមាន ទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីនៃសុច្ចរិតភាព និងភាពមិនលម្អៀងដែលជាផ្នែកបង្កើតបានជាប្រវត្តិដើមនេះផង ហើយក៏បានផ្តល់តម្លៃផងដែរអំពីអង្គហេតុដែលថា ភាពមិនលម្អៀងគឺជាភារកិច្ចមួយក្នុងចំណោមភារកិច្ចជាច្រើនដែលចៅក្រមទាំងឡាយត្រូវស្បថថានឹងប្រតិបត្តិតាម"[42]។

២៥- ការសន្មតជាមុនថាមិនមានភាពលម្អៀង ដែលអ្នកសង្កេតការណ៍មិនលម្អៀងត្រូវយកមកអនុវត្ត បន្ថែមពីលើការបង្កើតជាឧបសគ្គបន្ថែមមួយសម្រាប់ឲ្យភាគីណាប្តឹងសុំដិតចិត្តនោះ ក៏តម្រូវផងដែរឲ្យអ្នកសង្កេតការណ៍មិនលម្អៀងសន្មតថា សូម្បីតែនៅក្នុងស្ថានភាពដែលភាគីណាមួយអាចបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីការចេញសេចក្តីសម្រេចជាមុនដោយចៅក្រម ទៅលើបញ្ហាណាមួយដែលទាក់ទងនឹងករណីរឿក្តី "ចៅក្រមទាំងឡាយនៃតុលាការអន្តរជាតិ "អាចធ្វើឲ្យគំនិតរបស់ខ្លួនផ្ទុយពីជំនឿផ្ទាល់របស់ខ្លួន ឬការចេញសេចក្តីសម្រេចជាមុន"[43]។ លោកស្រីចៅក្រម Cartwright គឺជា "អ្នកច្បាប់មួយរូបដែលមាន

ដោយភ័ស្តុតាង និងសារណាទាំងឡាយរបស់មេធាវី។ *ករណីរឿងក្តីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* *Furundžija*, សំណុំរឿងលេខ IT-95-17/1-A, សាលដីការបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, ចុះថ្ងៃទី២១ កក្កដា ២០០០, កថាខណ្ឌទី១៨៦, ១៩០, ១៩៧, ២០០, កថាខណ្ឌទី១៨៦, ការដកស្រង់សំដីរបស់ប្រធានាធិបតីនៃសាធារណៈរដ្ឋអាហ្វ្រិកខាងត្បូង និងជនដទៃទៀត *ទល់នឹង សហព័ន្ធបាល់ឱប និងរុយប៊ីនៃអាហ្វ្រិកខាងត្បូង និងជនដទៃទៀត*, សាលក្រមលើពាក្យសុំដកខ្លួនលេខ 1999 (7) BCLR 725 (CC), ចុះថ្ងៃទី៣ មិថុនា ១៩៩៩។

[42] ឯកសារលេខ **E171/2** កំណត់សម្គាល់លេខ ៣៦ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១២ (ការលើកឡើងសំអាងផ្នែកក្នុងដែលត្រូវបានលុប)។ ឯកសារលេខ **E55/4** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១២, ការដកស្រង់សំដីក្នុងករណីរឿងរបស់ *Furundžija*, កំណត់សម្គាល់លេខ ៣៧ *ពីខាងដើម*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៩០។

[43] ករណីរឿងក្តីរបស់*Furundžija*, កំណត់សម្គាល់លេខ ៣៧ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១៩៧។ គោលការណ៍ស្តីពីការគោរពត្រឹមត្រូវទៅតាមលទ្ធភាពរបស់ចៅក្រមក្នុងការទុកដោយឡែកនូវការគិតពិចារណាផ្ទាល់ខ្លួននៅក្នុងការវិនិច្ឆ័យទៅលើករណីរឿងក្តីជាពិសេសណាមួយដែលត្រូវបានបង្ហាញភស្តុតាងដោយត្រឹមត្រូវ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY បានសម្រេចថា ទោះបីជានៅក្នុងករណីដែលអាចមាន "ការបង្ហាញភស្តុតាង" ចៅក្រមដែលជំនុំជម្រះក្តីលើករណីរឿងណាមួយ "បានចូលរួមចំណែកនៅក្នុងការសម្រេចគោលដៅនិងទិសដៅនានា" របស់អង្គការមួយដែលបានធ្វើការតស៊ូមតិប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាមួយចំនួនដែលបានចោទប្រកាន់ថាត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយជនជាប់ចោទនៅក្នុងករណីរឿងនោះក៏ដោយក៏ចៅក្រមនឹងអាចមានលទ្ធភាពទុកមួយឡែកនូវការលំអៀងទៅរក នៅក្នុងករណីដោយឡែកណាមួយដែលស្ថិតនៅចំពោះមុខខ្លួនបានដែរ ហើយធ្វើការសម្រេចសេចក្តីលើរឿងក្តីនោះដោយមិនលំអៀង។ *ដូចគ្នានឹងខាងលើត្រង់កន្លែងដដែល*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី២០០។

គុណវិឌ្ឍិខ្ពស់ និងមានបទពិសោធន៍ច្រើន” ដូចនេះអ្នកសង្កេតការណ៍ដែលមានសុភវិនិច្ឆ័យបានដឹងជាមុននូវកាលៈទេសៈដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ នឹងមិន“ធ្វើការសន្និដ្ឋានដោយសេរីៗ”ថា លោកស្រីអាចមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រព្រឹត្តិខុសឆ្គង ដែលជាការរំលោភនឹងក្រមសីលធម៌ និងធ្វើល្មើសទៅនឹងកាតព្វកិច្ចនៃវិជ្ជាជីវៈរបស់លោកស្រី[44]។

២៦- “ពាក្យសុំមួយដែលជាការស្មាន ឬដែលផ្អែកទៅលើអារម្មណ៍ ឬការមន្ទិលសង្ស័យអំពីភាពលម្អៀងដោយជនជាប់ចោទតែប៉ុណ្ណោះ គឺវាមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ”[45]។ មេធាវីការពារក្ដីត្រូវតែបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជា “ការបង្ហាញភ័ស្តុតាងដែលរឹងមាំ”[46]ចំពោះចៅក្រមដែលកំពុងមានបញ្ហាដែលកំពុងតែប្រើប្រាស់នូវរាល់ជំនាញទាំងអស់របស់គាត់ នឹងមិនអាចមានលទ្ធភាពដើម្បីចេញនូវបុរេវិនិច្ឆ័យបានទេលើបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសំណុំរឿងបានឡើយ ហើយធ្វើការវិនិច្ឆ័យលើសំណុំរឿងដែលនៅស្ថិតនៅចំពោះមុខខ្លួននោះបានត្រឹមត្រូវឡើយ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY បានព្រមានអំពីគ្រោះថ្នាក់នៃការងាយយល់ព្រមក្នុងការប្ដឹងជំទាស់ចៅក្រម៖

> *ទោះបីជាប្រការសំខាន់ដែលថា យុត្តិធម៌ត្រូវតែធ្វើឲ្យគេឃើញថាបានធ្វើក៏ដោយ ក៏ប្រការសំខាន់ដូចគ្នាដែរនោះគឺថា មន្ត្រីនានារបស់តុលាការដែលបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងការជំនុំជម្រះក្ដី មិនត្រូវចាំតែយល់ព្រមដោយងាយៗពេកចំពោះការស្នើសុំថាមានភាពលម្អៀង មិនលើកទឹកចិត្តដល់ភាគីនានាឲ្យជឿថា ក្នុងការប្ដឹងជំទាស់ចៅក្រមណាម្នាក់ រឿងក្ដីរបស់ពួកគេត្រូវបានធ្វើការជំនុំជម្រះដោយជនណាម្នាក់ ដែលគេគិតថាទំនងជានឹងធ្វើការសម្រេចលើរឿងក្ដីបានឈ្នះមកឲ្យខ្លួននោះឡើយ*[47]។

2. <u>*ការអនុវត្តសាកល្បងរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ប្រកបដោយសត្យានុម័ត*</u>

[44] ឯកសារលេខ **E55/4** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៧។

[45] ឯកសារលេខ **E171/2** កំណត់សម្គាល់លេខ ៣៦ *ពីខាងដើម*, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៣ (ការដកស្រង់សំដីផ្ទៃក្នុងដែលត្រូវបានភ្លេច)។

[46] ករណីរឿងក្ដីរបស់ *Furundžija*, កំណត់សម្គាល់លេខ ៣៧ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១៩៧។

[47] ករណីរឿងក្ដីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង *Zejnil Delalić នឹងគូរកន*, សំណុំរឿងលេខ IT-96-21-A, សាលក្រម, ចុះថ្ងៃទី២០ កុម្ភៈ ២០០១, កថាខណ្ឌទី៧០៧ (ការដកស្រង់សំដីត្រូវបានលុបចេញ)។

២៧- អ្នកសង្កេតការណ៍មិនលម្អៀងដោយសត្យានុម័ត នៅក្នុងស្ថានភាពនេះ មុខជាធ្លាប់យល់ដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់ហើយអំពី៖ (១) តួនាទីផ្សេងៗខាងផ្នែករដ្ឋបាលដែលលោកស្រីចៅក្រម Cartwright និងលោក Adrew Cayley សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ត្រូវបំពេញនៅ អវតក (២) ការប្រឆាំងរបស់មេធាវី និងមេធាវី នួន ជា កាលពីលើកមុនដែលជំទាស់ចំពោះការប្រជុំអំពីការងាររដ្ឋបាល និងចំពោះលទ្ធផលនៃដំណើរការនីតិវិធីទាំងនោះ (៣) ថានៅក្នុងកាលៈទេសៈធម្មតា រដ្ឋបាលគួរតែពិភាក្សាលើសេចក្ដីណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដែលទាក់ទងទៅនឹងដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ស្ថាប័ននេះ ហើយ (៤) គំរូ និងការអនុវត្តរបស់មេធាវីការពារក្ដីដែលព្យាយាមដដែលៗ ដើម្បីប្ដឹងជំទាស់ចៅក្រមនៅ អវតក។

២៨- ថ្មីៗនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានថ្លែងថា "ការប្រជុំការងាររដ្ឋបាលទាំងនេះនឹងមិនធ្វើឱ្យជនដែលត្រូវបានគេផ្ដល់ពត៌មានឱ្យយល់ឃើញថាមានភាពលម្អៀងនោះឡើយ ដោយសារមានការយល់ដឹងគ្រប់កាលៈទេសៈទាំងអស់ដែលទាក់ទង ជាពិសេស ដោយសារកិច្ចប្រជុំទាំងនេះមិនមានជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងបញ្ហាសំខាន់ៗនៅក្នុងរឿងក្ដីណាមួយដែលស្ថិតនៅចំពោះមុខ អវតក"[48]។ ទោះបីជាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានថ្លែងថា ការប្រជុំទាំងនេះ "អាចនឹងបង្ហាញឱ្យឃើញថាមានការផ្ដល់សិទ្ធិដែលមិនមានភាពស្មើគ្នា ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានទទួលក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយនឹងចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង"។ លទ្ធភាពនោះមិនត្រូវបានអនុវត្តបានសម្រេចប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពបានទេ នៅទីនេះ ជាពិសេស ដោយសារតែមានការពន្យល់ដូចតទៅនេះ៖ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងបានកើតមានឡើងភ្លាមៗបន្ទាប់ពីមានសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដែលសម្រេចថាបញ្ឈប់ការប្រជុំបែបនេះ។

២៩- មេធាវីការពារក្ដីបានតវ៉ាថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគួរយោងបណ្ដឹងសាទុក្ខមួយនៅក្នុងករណីរឿងក្ដីរបស់ *Kremera* នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួន[49]។ ក្នុងករណីនេះ-- ជាករណីមួយគត់ដែលមេធាវីការពារក្ដីបានពឹងផ្អែកជាសំអាង-- គឺពាក់ព័ន្ធនឹង "ការរួមជាសមាគមយ៉ាងជិតស្និទ្ធ និង*រស់នៅក្នុងលំ*

---

[48] ឯកសារលេខ **E137/5** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៦ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី២២។

[49] ឯកសារលេខ **E191** កំណត់សម្គាល់លេខ ១៥ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១១។

នៅផ្ទាន់ជាមួយអរបស់ចៅក្រម ជាមួយនឹងរដ្ឋអាជ្ញាមួយរូប”[50]។ ការប្រឆាំងនឹងចៅក្រមនេះ ភាពទន់ខ្សោយនៃបណ្តឹងជិតចិត្តរបស់មេធាវីការពារក្តីបានធ្វើឲ្យឃើញកាន់តែច្បាស់។

III. ការបង្ហាញណាមួយអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា មិនគួរត្រូវបានចេញដីកាបង្គាប់ដោយស្រាលៗនោះទេ

៣០- មេធាវីការពារក្តីបានស្នើដល់អង្គជំនុំជម្រះថា ដើម្បីផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌ សុំឲ្យ“ចេញដីកាបង្គាប់” ដល់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និង“ណែនាំ”ដល់លោកស្រីចៅក្រម Cartwright ឲ្យធ្វើការបង្ហាញអំពី៖

> *រាល់ការប្រាស្រ័យទាក់ទងទាំងអស់* ជាមួយភាគីតែម្ខាង *រវាងពួកគេ ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១មក ដែលរាប់បញ្ចូលទាំងលិខិតឆ្លើយឆ្លងគ្នាទាំងអស់ និងដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រជុំនានា* ជាមួយភាគីតែម្ខាង, *ចំនួននៃការប្រជុំដែលបានធ្វើឡើង, កាលបរិច្ឆេទនៃការប្រជុំ របៀបវារៈ និងរាល់វិធានការដែលបានចាត់ និងដែលអនុលោមទៅតាមការប្រជុំទាំងនេះ*[51] ។

៣១- គោលបំណងនៃការស្នើសុំឲ្យបង្ហាញដែលបានលើកឡើងនេះ គឺដើម្បី “កំណត់សម្រេចថាតើការដាក់សារណាបន្ថែមមួយចំនួន ជាការចាំបាច់ដែរ ឬទេ”[52]។ ការបង្ហាញខាងលើនេះដែលត្រូវបានស្នើសុំដោយមិនគិតអំពីការរកឃើញខាងអង្គហេតុ និងខាងអង្គច្បាប់លើខ្លឹមសារនៃសំណើប្តឹងជិតចិត្ត[53]។

---

[50] រឿងក្តីរបស់*Edouard Karamera និងគូរកន ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* សំណុំរឿងលេខ ICTR-98-44-AR15*bis 2*, មូលហេតុដែលនាំឲ្យធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អំពីបញ្ហាបន្ទាន់បង្ខំទាក់ទងទៅនឹងដំណើរការនីតិវិធីដោយចៅក្រមជំនួសមួយរូប និងលើញត្តិរបស់ Nzirorera ដែលស្នើសុំអនុញ្ញាតពិនិត្យពិចារណាលើឯកសារថ្មី, ចុះថ្ងៃទី២២ តុលា ២០០៤, កថាខណ្ឌទី៦៧ (ដែលសង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរទ្រេត)។

[51]ឯកសារលេខ **E191** កំណត់សម្គាល់លេខ ១៥ *ខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី២២ [សំណើសុំសំណងជួសជុល, ចំណុច(គ)]។

[52] *ដូចគ្នានឹងខាងលើត្រង់កន្លែងដដែល* ទំព័រ១។ សូមអានផងដែរ កថាខណ្ឌទី២២ (ដែលប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ដែលកាន់តែមានលក្ខណៈបណ្តោះអាសន្នឡើង: “តើការដាក់សារណាបន្ថែមអាចមានភាពចាំបាច់ដែរ ឬទេ”។

[53] *ដូចគ្នានឹងខាងលើត្រង់កន្លែងដដែល* កថាខណ្ឌទី២០។

៣២- សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា សំណើសុំឱ្យបង្ហាញនេះគួរត្រូវបានបដិសេធចោល ដោយផ្អែកលើហេតុផលសំខាន់ពីរយ៉ាងគឺ៖ (១) សំណើសុំនេះ គឺគ្រាន់តែលើកយកមកធ្វើការតវ៉ាសាជាថ្មីលើសំណើសុំកាលពីមុនដែលត្រូវបានបដិសេធទាំងនៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងនៅពេលប្តឹងឧទ្ធរណ៍[54] និង (២) ដីកាបង្គាប់ឱ្យធ្វើការបង្ហាញដែលបានស្នើសុំ (ឬការណែនាំ) គឺមិនមានមូលដ្ឋានខាងផ្លូវច្បាប់ណាមួយនៅក្រោមវិធាន៣៤នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ឬនៅក្នុងទម្លាប់អនុវត្តដែលទាក់ទងណាមួយឡើយ[55]។

៣៣- សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា សំណើសុំឱ្យធ្វើការបង្ហាញនេះគឺស្មើទៅនឹងការព្យាយាម ដើម្បីបិទបាំងការប៉ុនប៉ងលើកយកមកតវ៉ាសាជាថ្មីនូវខ្លឹមសារនៃសំណើសុំកាលពីលើកដំបូង (ឯកសារលេខ 137/3) ដែលក្នុងនោះរួមមានពាក្យសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរមួយ អនុលោមតាមវិធាន៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិនិត្យពិចារណាតាមផ្លូវច្បាប់ និងដែលត្រូវបានបដិសេធលើខ្លឹមសារដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[56]។ ជំហររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា នៅទីនេះ គឺត្រូវបានគូសបញ្ជាក់ដោយអង្គហេតុចំនួនបីគឺ៖ ទីមួយ៖ មេធាវីការពារក្តីបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ពីអត្ថសញ្ញាណនៃសំណើសុំលើកដំបូងថា "មានភាពចាំបាច់ ត្រូវឱ្យធ្វើការបង្ហាញទាំងស្រុង" រាល់ការប្រាស្រ័យទាក់ទងទាំងអស់ *ជាមួយភាគីតែម្ខាង* រវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលោក Andrew Cayley, លោកស្រីចៅក្រម Cartwright និងអ្នកផ្សេងទៀត"[57] ទីពីរ៖ កាលបរិច្ឆេទដែលចាប់តាំងពីពេលនោះមក មេធាវីការពារក្តីបានទាមទារសុំឱ្យធ្វើការបង្ហាញអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងនានា ត្រូវបានបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណយ៉ាងច្បាស់ ដូចជា "កាលបរិច្ឆេទនៃសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ"[58] និង ទីបី៖ "ព័ត៌មានដែលស្នើសុំ"របស់មេធាវីការពារក្តី ក្នុងសំណើសុំលើកដំបូងរបស់ខ្លួនមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសំណើសុំឱ្យធ្វើការបង្ហាញភ្លាមៗ៖

> *(ក) បញ្ជីមួយនៃការប្រជុំទាំងអស់ ដែលមានលោក Andrew Cayley និងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ចូលរួមនៅក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង* ជាមួយភាគីតែម្ខាង *ដោយមិនគិតអំពីថាតើការប្រជុំទាំងនេះមានការចូលរួមពីជនដទៃទៀតដែរ ឬក៏អត់នោះ*

---

[54] ឯកសារលេខ E137/5 កំណត់សម្គាល់លេខ ៣ *ពីខាងដើម*។ ឯកសារលេខ E137/5/1/3 កំណត់សម្គាល់លេខ ៧។

[55] ឯកសារពិសេសរបស់ អបជ លេខ Special PTC 02(3)5 កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១០។

[56] ឯកសារលេខ E137/5/1/3 កំណត់សម្គាល់លេខ ៧ កថាខណ្ឌទី២៣។

[57] ឯកសារលេខ E137/3 កំណត់សម្គាល់លេខ១ *ខាងដើម*, ទំព័រ១ និងកថាខណ្ឌទី២៣ [សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរទ្រេត]

[58] ឯកសារលេខ E191 កំណត់សម្គាល់លេខ ១៥ *ខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី២០។

នៅពេលដែលការពិភាក្សាទាំងនោះពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងលេខ០០២ ទោះដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោលក្តី (ខ) រាល់អង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធ និងខ្លឹមសារលម្អិតទាំងអស់ដែលទាក់ទងនឹងការប្រជុំ ជាមួយភាគីតែម្ខាង *ទាំងនេះ ដែលរួមមាន តែការកម្រិតកំណត់ត្រឹមរបៀបវារៈ និង/ឬ កំណត់ហេតុ (ទោះបីគ្រាន់តែជាក្រៅផ្លូវការ និង/ឬ ជាកំណត់ត្រាដែលបានសរសេរដោយដៃនោះក៏ដោយ)*[59]។

៣៤- លើសពីនេះទៅទៀត វិធាន៣៤នៃវិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានបញ្ញត្តិឲ្យមានការស៊ើបអង្កេត និងអំណាចក្នុងការស៊ើបអង្កេតទេ និងមិនបានចែងច្បាស់ពីមូលដ្ឋានខាងផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ការចេញសេចក្តីបង្គាប់ដើម្បីឲ្យធ្វើការបង្ហាញ(ឬការណែនាំ)ដែលប្រឆាំងនឹងចៅក្រមជំនុំជម្រះ ឬ/នឹងសហព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ។ មេធាវីការពារក្តីព្រមទទួលស្គាល់រួចហើយអំពីករណីនេះ ដោយពឹងផ្អែកសំណើលើកដំបូងរបស់ខ្លួនទៅលើអំណាចមូលដ្ឋានក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អនុលោមតាមវិធាន៩១, ៣៥, និង៩៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងដែលអាន "ភ្ជាប់ជាមួយគ្នា" ដោយមិនមានយោងទៅលើវិធាន៣៤នោះឡើយ[60]។ ដូចដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានធ្វើសេចក្តីសង្កេតរួចមកហើយ ក្នុងពេលសម្រេចបញ្ចប់នូវសំណើកាលពីលើកមុនរបស់មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី អនុលោមតាមវិធាន៣៤ "ដែលមិនអាចឲ្យទទួលយកបាន និងគ្មានមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវ"[61] ថ្លែងថា៖

សំណាងជួសជុលដែលបានគ្រោងទុកនៅក្នុងវិធាន៣៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង [...]គឺការប្តឹងដិតចិត្តចៅក្រម ដែលការណ៍នេះតម្រូវឲ្យភាគីអ្នកដាក់ពាក្យប្តឹងត្រូវបង្ហាញភស្តុតាងឲ្យឃើញថា ចៅក្រមដែលមានបញ្ហានោះ មានភាពលម្អៀងជាសត្យានុម័ត។ សេចក្តីសង្កេតនេះបានបន្តថា [អង្គជំនុំជម្រះ] មិនតម្រូវឲ្យចាត់វិធានការណ៍ទេ បើសិនបន្ទុកនេះមិនត្រូវដាក់។ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង អង្គជំនុំជម្រះគ្មានយុត្តាធិការក្នុងការទទួលបន្ទុកធ្វើ [...]ការស៊ើបសួរជាទូទៅនោះទេ ហើយក៏គ្មានអំណាចក្នុងការចេញដីកាបង្គាប់ឲ្យធ្វើការស៊ើបសួរលើការចោទប្រកាន់ណាមួយអំពីភាពលម្អៀង ឬអនាគតិដែលគ្មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីគាំទ្រនោះដែរ។ ដើម្បីរកឲ្យឃើញផ្សេងពីនេះ អាចជាការដាក់បន្ទុកខុស

[59] ការប្រៀបធៀបឯកសារលេខ **E137/3** កំណត់សម្គាល់លេខ ១ *ខាងដើម*, ទំព័រ១ និងឯកសារលេខ **E191** កំណត់សម្គាល់លេខ ១៥ *ខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី២២(គ)។

[60] ឯកសារលេខ **E137/3** កំណត់សម្គាល់លេខ ១ *ខាងដើម*, ទំព័រ១ និង កថាខណ្ឌទី២។

[61] ឯកសារពិសេសរបស់ អបជ លេខ **Special PTC 02(3)5** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១៥។

ក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងទៅលើអ្នកដាក់ពាក្យប្តឹង ដែលចាំបាច់ត្រូវតែជំទាស់ចំពោះការសន្មតជាមុនថាមិនមានភាពលម្អៀង[62]។

៣៥- សំណើសុំលើកដំបូងត្រូវបានពិនិត្យពិចារណាដោយត្រឹមត្រូវ និងត្រូវបានបដិសេធដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[63]។ ឥឡូវនេះ ដូចដែលមេធាវីការពារក្តីបានដឹងយ៉ាងពេញលេញអស់ហើយតាមរយៈការសម្រេចលើសារណាចំនួនពីរក្នុងចំណោមសារណារបស់ខ្លួនពីមុនៗ "វិធាន៣៥នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺមិនមែនជាយន្តការសមស្របសម្រាប់ផ្តត់ផ្គង់នូវភស្តុតាង ដើម្បីគាំទ្រចំពោះបណ្តឹងជិតចិត្តនោះឡើយ"[64]។ វិធាន៣៤ក៏មិនមែនចែងដែរ។ ដូចដែលបានលើកឡើងសម្អាងខាងលើ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានរកឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះណាមួយមិនអាចទទួលបន្ទុកធ្វើការស៊ើបសួរជាទូទៅបានទេ ឬតាមការពិតទៅ ការស៊ើបសួរណាមួយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុងដែលទាក់ទងទៅនឹងសីលធម៌របស់ចៅក្រមណាម្នាក់ ជាបឋមគឺ លុះត្រាតែអ្នកដាក់ពាក្យប្តឹងបានដាក់បន្ទុកខុស នូវ"ការដាក់បន្ទុកភស្តុតាងធ្ងន់របស់ខ្លួន"[65]។

៣៦- ការបកស្រាយនូវវិធាន៣៤នេះ ត្រូវបានគាំទ្រដោយវិធាននៃនីតិវិធីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅកម្រិតអន្តរជាតិ ដែលអង្គជំនុំជម្រះអាចយោងទៅលើការបកស្រាយនោះ អនុលោមមាត្រា៣៣ថ្មីនៃច្បាប់អវតក។ នៅក្នុងករណីរឿងក្តីរបស់ *Prlić និងគូរកន* លោក Michel Karnavas (ជំនួសឲ្យ *Jadranko Prlić*) បានប្តឹងជិតចិត្តចៅក្រម Árpánd Prandler នៃអង្គជំនុំជម្រះទី IIIដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់អំពីភាពលម្អៀងដែលកើតចេញមកពី "ការចូលរួមជាសមាគម"របស់គាត់ជាមួយនឹងមន្ត្រីម្នាក់ទទួលបន្ទុកកិច្ចការស៊ីវិលរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ[66]។ បន្ទាប់ពីដំណើរការរឿងក្តីអស់រយៈពេលជាយូរ នៅចុងបញ្ចប់ប្រធានតុលាការ ICTY គឺចៅក្រម Robinson

---

[62] ឯកសារពិសេសរបស់ អបជ លេខ **Special PTC 02(3)5** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*,កថាខណ្ឌទី១០។[សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរទ្រេត]

[63] **E137/5/1/3** កំណត់សម្គាល់លេខ ៧ *ខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី២៣។

[64] ឯកសារលេខ **E137/5** កំណត់សម្គាល់លេខ៣ *ខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១៤ ។ ដែលលើកសម្អាងដោយធ្វើការប្រៀបធៀបទៅនឹងសេចក្តីសម្រេច លើពាក្យសុំរបស់ អៀង សារី ដែលសុំប្តឹងជិតចិត្តលោកចៅក្រម Marcel Lemonde អនុលោមតាមវិធាន៣៥ ចុះថ្ងៃទី២៣ មីនា ២០១០។

[65] ឯកសារពិសេសរបស់ អបជ លេខ **PTC 02(3)5** កំណត់សម្គាល់លេខ ២៨ *ពីខាងដើម*, កថាខណ្ឌទី១០ ។

[66] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Jadranko Prlić និងគូកន.*, IT-04-74-T, ញត្តិរបស់ Jadranko Prlić ប្តឹងជិតចិត្តចៅក្រម Árpánd Prandler, ៣០ សីហា ២០១០។

បានរកឃើញថាមេធាវីការពារក្តី *Prlić* "ខកខានមិនបានបង្ហាញភ័ស្តុតាងណាមួយចំពោះការទាមទាររបស់ខ្លួនទេ" ហើយបានសម្រេចថាសំណើជិតចិត្តនោះ "គ្មានខ្លឹមសារអ្វីបន្តិចសោះឡើយ" ព្រមទាំងមិនបានធ្វើឱ្យគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកបណ្តឹងជិតចិត្តជឿទុកចិត្ត[67]។ ជាផ្នែកនៃយុទ្ធសាស្ត្រផ្លូវច្បាប់ដែលគាត់បានជ្រើសរើស លោក Karnavas បានស្នើឱ្យបង្ហាញនូវ "ការប្រាស្រ័យទាក់ទង*តែភាគីម្ខាង" ដែលបានចោទប្រកាន់* រវាងចៅក្រម Prandler និងប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ ក្នុងរឿងក្តី *Prlić*, គឺចៅក្រម Jean-Claude Antonetti ដោយទាមទារថាការមិនបង្ហាញ គឺជាការរំលោភសិទ្ធិរបស់កូនក្តីរបស់ខ្លួន ក្នុងការទទួលបានសវនាការមួយដែលត្រឹមត្រូវ[68]។ មិនមានអ្វីគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលនោះទេដែលថា សំណើសុំការបង្ហាញនេះត្រូវបានបដិសេធ ដោយចៅក្រមប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ III គឺចៅក្រម O-Gon Kwon។ ចៅក្រម Kwon ដោយឈរលើស្មារតីនៃការទទួលខុសត្រូវផ្នែករដ្ឋបាលរបស់គាត់ក្នុងនាមជាប្រធានចៅក្រមជំនុំជម្រះ ក៏ធ្លាប់បានធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាឯកជនជាមួយចៅក្រម Prandler ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើជិតចិត្តមិនទាន់បានសម្រេចនេះ។ តាមទស្សនៈទូទៅរបស់ប្រធានរូបនេះ សេចក្តីសម្រេចរបស់គាត់ក្នុងការបដិសេធលើសំណើសុំការបង្ហាញ ត្រូវបានតម្កល់ទុកជាការអនុវត្តយ៉ាងពេញលេញ និងប្រកបដោយសមត្ថកិច្ចតាមឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ[69]។

៣៧- នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ព្រំដែននៃសេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងក្តី *Prlić* និងគូកន., ត្រូវបានអនុវត្តដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងការសម្រេចលើសំណើទីមួយ ទុកជាប្រភពច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការប្រាស្រ័យទាក់ទង *តែភាគីម្ខាង* ដែលមិនទាក់ទងនឹង "សារធាតុនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី" នៅក្នុងរឿងក្តីដែលបានលើកឡើង[70]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថាព្រំដែននៃសេចក្តីសម្រេចនេះជួយគាំទ្របន្ថែមដល់គោលជំហរដែលថា ការបង្ហាញនូវការប្រាស្រ័យទាក់ទងមិនគួរត្រូវបានគេយល់ស្របថា ជាមធ្យោបាយមួយសម្រាប់ភាគីដែលប្តឹងជិតចិត្ត ដើម្បី *ផ្តល់នូវ* ភ័ស្តុតាងនៅក្នុងពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃការប្តឹងជិតចិត្តនោះឡើយ ជាពិសេស នៅក្នុងបរិបទនៃការចោទប្រកាន់អំពីការប្រព្រឹត្តិខុសក្រមសីលធម៌ដែលធ្លាប់បានសាកល្បងតាមផ្លូវច្បាប់ និងបានរកឃើញថាគ្មានខ្លឹមសារសោះ[71]។

---

[67] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Jadranko Prlić និងគូកន.*, IT-04-74-T, សេចក្តីសម្រេចរបស់ប្រធានលើញត្តិរបស់ Jadranko Prlić ប្តឹងជិតចិត្តចៅក្រម Árpánd Prandler, ៤ តុលា ២០១០។

[68] *ដដែលដូចខាងលើ,* ត្រង់កថាខណ្ឌទី៤។

[69] *ដដែលដូចខាងលើ,* ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៣។

[70] **E137/5** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ៣, កថាខណ្ឌទី១៧។

[71] *ដដែលដូចខាងលើ,* និងឯកសារលេខ **E137/5/1/3** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ៧។

៣៨- ដូចអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានធ្វើការកត់សម្គាល់នៅពេលថ្មីៗនេះថា៖ "គេគ្មានយុត្តាធិការដែលដាក់បញ្ញត្តិឲ្យអង្គជំនុំជម្រះណាមួយនៃ អ.វ.ត.ក ត្រូវដោះស្រាយលើបញ្ហាវិន័យទាក់ទងនឹងចៅក្រមណាម្នាក់នៃ អ.វ.ត.ក ឲ្យលើសពីអ្វីដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន៣៤"[72]ឡើយ។ នៅខណៈដែល "ចៅក្រមណាម្នាក់ យ៉ាងហោចណាស់ បើតាមគោលការណ៍ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការនៃវិធាន ៣៥" ការណ៍នេះតម្រូវថា "ទង្វើដែលរងនូវការចោទប្រកាន់នោះត្រូវតែឡើងដល់កម្រិតនៃការជ្រៀតជ្រែកទៅក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការ ក្រោមនិយមន័យនៃវិធានទាំងនេះ"[73]។ អាស្រ័យហេតុនេះ បើលើសពីវិធានទាំងពីរនេះ "ការណែនាំ" ដូចបានស្នើឡើងឲ្យចៅក្រម Cartwright និងការបង្គាប់ឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ Cayley បង្ហាញការអំពីប្រាស្រ័យទាក់ទងរបស់គាត់នោះ គឺច្បាស់ណាស់ថាវាមានកង្វះខាតខាងច្បាប់ជាមូលដ្ឋាន។

៣៩- បើសិនជាអង្គជំនុំជម្រះនេះត្រូវពិចារណា ដើម្បីបង្គាប់ឲ្យមានការបង្ហាញអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងដោយផ្អែកទៅលើអំណាចភ្ជាប់ ឬអំណាចទូទៅ នោះសហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា នឹងមានឧបសគ្គដ៏ធំធេងជាមិនខាន ជាពិសេស គោលបំណងនៃការស្នើឲ្យបង្ហាញនោះ គឺគ្រាន់តែដើម្បីកួរសមុទ្រឲ្យមាន "ការដាក់សារណាមានសក្តានុពលបន្ថែម"តែប៉ុណ្ណោះ[74]។ គោលជំហររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានពង្រឹងបន្ថែមតាមការលាតត្រដាងនូវភាពខុសគ្នាតែមួយគត់ រវាងសំណើទីមួយ និងសំណើសុំឲ្យដាក់បង្ហាញនេះ : ការលុបបំបាត់ទំនាក់ទំនងណាមួយរវាងសម្ភារៈដែលបានស្នើសុំ និងសំណុំរឿង ០០២[75]។

IV. សំណើសុំនូវ "ដំណោះស្រាយតាមជម្រើសផ្សេង" គួរត្រូវបានបដិសេធចោល

៤០- មេធាវីការពារក្តីស្នើបន្ថែមថា អង្គជំនុំជម្រះ "បង្គាប់" ឲ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និង "ណែនាំ" ឲ្យចៅក្រម Cartwright:

---

[72] **E137/5/1/3** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ៧, កថាខណ្ឌទី១៣។

[73] **E137/5/1/3** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ៧, កថាខណ្ឌទី១៤។

[74] **E191** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ១៥, កថាខណ្ឌទី២២។

[75] ប្រៀបធៀប **E137/3** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ១, ទំព័រទី១ ជាមួយ **E191** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ១៥, កថាខណ្ឌទី២២(គ)។

បញ្ឈប់ និងឈប់ធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយតែភាគីម្ខាង និងគ្រប់ការប្រាស្រ័យទាក់ទងនាពេលអនាគតដែលពាក់ព័ន្ធនៅ អ.វ.ត.ក ទាំងអស់ រវាងពួកគាត់ ត្រូវតែចម្លងជូនសមាជិកណាម្នាក់របស់ DSS ឬ ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី, តាមការសមស្រប[76]។

៤១- ដូចមានចែងនៅក្នុងវាក្យខណ្ឌ II(ខ)ខាងលើ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងនៅថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២ មិនអាចត្រូវបានគេពិចារណាថា ជាការប្រាស្រ័យទាក់ទង*តែភាគីម្ខាង*ឡើយ ដោយហេតុថា វាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អ.វ.ត.ក នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ការជួបប្រជុំ និងការប្រាស្រ័យទាក់ទងពីដើមដំបូងពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាទាំងឡាយមានលក្ខណៈផ្ទៃក្នុងចំពោះ UNAKRT ដែលមេធាវីការពារក្ដីមិនអាចជា "ភាគី" ឲ្យបានត្រឹមត្រូវឡើយ។ លោក Rosandhaug ដែលតួនាទីរបស់លោកត្រូវអព្យាក្រឹតរវាងគូភាគីចំពោះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅ អ.វ.ត.ក បានបញ្ជាក់អះអាងថា ការជួបប្រជុំ និងការប្រាស្រ័យទាក់ទងពីដើមដំបូងបានលើកឡើងពី "បញ្ហាផ្នែកប្រតិបត្តិការទូលំទូលាយដែលប៉ះពាល់ខាង<u>ផ្នែកអន្តរជាតិនៃ អ.វ.ត.ក</u>"[77]។ ដូចអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងខ្លួនឯងផ្ទាល់បានរៀបរាប់ដែរថា កិច្ចប្រជុំទាំងនេះពាក់ព័ន្ធនឹង "បញ្ហារដ្ឋបាលជាក់លាក់" ដែលជាក់ទាកទង<u>ផ្ទាល់មុខ</u> តែខាងផ្នែកអង្គការសហប្រជាជាតិនៃតុលាការ"[78]ប៉ុណ្ណោះ។ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ទទួលបន្ទុកផ្នែកច្បាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក៏បានបញ្ជាក់បំភ្លឺអំពី "កិច្ចប្រជុំគ្រប់គ្រង" ទាំងនេះដែរថា "ពីដើមធ្លាប់បានជួបប្រជុំតាមសំណើរបស់ការិយាល័យទទួលបន្ទុកកិច្ចការច្បាប់ [របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ] និងថាការប្រាស្រ័យទំនាក់ទំនងថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១២ បង្កើតបានជាផ្នែកនៃ "កិច្ចពិភាក្សាដោយសង្ខេប" មួយ ដែលនាំដល់ការសម្រេចចិត្តមួយ មិនបន្តកិច្ចប្រជុំទៀតទេ ទៅតាមស្មារតីនៃការជូនយោបល់របស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[79]។

៤២- ជាការបន្ថែម ដូចបានកត់សម្គាល់ពីខាងលើ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានបញ្ជាក់រួចហើយអំពីវិសាលភាពនៃការដាក់វិន័យប្រឆាំងនឹងចៅក្រម ទៅតាមអនុវិធានទាំងបួននៃវិធាន៣៤ និងវិធាន៣៥ បើសិនជាបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌកំណត់និមួយៗខាងផ្នែកភ័ស្តុតាង[80]។ ដូច្នេះ បើលើសពីវិធានទាំង

---

[76] **E191** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ១៥, កថាខណ្ឌទី១៧។

[77] **E137/5** *កំណត់សម្គាល់ខាងដើម* លេខ៣, កថាខណ្ឌទី២០ [សង្កត់ន័យត្រង់កន្លែងគូសបន្ទាត់ពីក្រោម]។

[78] **E137/5** *ដដែលដូចខាងលើ* [សង្កត់ន័យត្រង់កន្លែងគូសបន្ទាត់ពីក្រោម]។

[79] **E191.1.3** អ៊ីម៉ែលពីលោកស្រី Susan Lamb ជូនមេធាវីការពារក្ដី អៀង សារី, ២០ មេសា ២០១២ និងអ៊ីម៉ែលពីមេធាវីការពារក្ដី អៀង សារី ជូនគូភាគី, ២០ មេសា ២០១២។

[80] សូមមើលខាងលើ, កថាខណ្ឌទី៣៧។

ពីរនេះ “ការណែនាំ” ដែលស្នើឲ្យចៅក្រម Cartwright “បញ្ឈប់ និងឈប់” ពីការប្រាស្រ័យទំនាក់ទំនង គឺជាកង្វះខាតខាងមូលដ្ឋានច្បាប់យ៉ាងជាក់ស្តែង”។

V. សេចក្តីសន្និដ្ឋានចុងក្រោយ និងដំណោះស្រាយដែលស្នើឡើង

៤៣- ដូចមានចែងពីខាងលើ បណ្តឹង និងសំណើសុំរបស់មេធាវីការពារក្តី គឺគ្មានមូលដ្ឋានយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតទាំងនៅក្នុងអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុ។ លើសពីនេះ សំណើជំទាស់នេះ មិនអាចត្រូវគេមើលឃើញដាច់ដោយឡែកពីការប៉ុនប៉ងជាច្រើនលើកច្រើនសាររបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ដើម្បីទទួលបានការជំទាស់ចៅក្រមនានាក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដែលក្នុងសំណើទាំងនោះមិនត្រូវបានសម្រេចថា មានភស្តុតាងបង្ហាញគ្រប់គ្រាន់នោះឡើយ។ យ៉ាងហោចណាស់ នេះជាបណ្តឹងទីដប់របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីដែលប្តឹងជំទាស់ចៅក្រមទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០២។ ហើយនេះជាបណ្តឹងជំទាស់ទីប្រាំរបស់មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី។ លោកស្រីចៅក្រម Cartwright បានក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងជំទាស់ចំនួនប្រាំមួយរបស់មេធាវីការពារក្តី ទោះតែម្នាក់ឯង ឬជាផ្នែកនៃក្រុមមួយ ហើយពាក់កណ្តាលនៃចំនួននេះ ត្រូវបានដាក់ដោយមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី។ បណ្តឹងនិមួយៗ ត្រូវបានបដិសេធចោល។

៤៤- អាស្រ័យដោយមូលហេតុដូចបានរៀបរាប់ពីខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ច្រានចោលបណ្តឹងជំទាស់ និងសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី ថាមិនអាចឲ្យទទួលយកបានឡើយ គ្មានមូលដ្ឋានជាក់ស្តែង បង្អាក់ដំណើរការ និង/ឬ មិនស្ថិតក្នុងផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌៕

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១២	**លោកស្រី ជា លាង** សហព្រះរាជអាជ្ញា	ភ្នំពេញ	[signature]
	លោក William SMITH សហព្រះរាជអាជ្ញារង		[signature]